

Sygn. akt III AUa 34/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2017 r. w Lublinie

sprawy L. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziałowi w Ł.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji L. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 24 listopada 2016 r. sygn. akt IV U 522/16

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Hejwowska Krystyna Smaga

III AUa 34/17

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w Ł., decyzją z dnia 19 czerwca 2015r. działając na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zobowiązał L. L. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 do 30 kwietnia 2015 r. w kwocie 963,38 zł z tytułu emerytury przysługującej M. M..

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Siedlcach złożył L. L., wskazując, że ZUS niesłusznie i bezzasadnie obciążył go kwotą 963,38 zł, gdyż nie otrzymał żadnego świadczenia.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że M. M. była uprawniona do emerytury. Świadczenie to było przekazywane na jej rachunek bankowy do 5 dnia każdego miesiąca.

M. M. zmarła w dniu(...). Informację o jej śmierci organ rentowy uzyskał w dniu 10 kwietnia 2015 r. Świadczenie emerytalne M. M. za kwiecień 2015 r. w kwocie 963,38 zł zostało przekazane na dotychczasowy rachunek bankowy. Organ rentowy zwrócił się do Banku (...) S.A. Centrum Operacji Detalicznych w P., prowadzącego rachunek M. M., o zwrot powyższej kwoty stanowiącej świadczenie nienależne. W odpowiedzi Bank poinformował organ rentowy, że M. M. była współposiadaczem rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, na który wpłynęło świadczenie, jednocześnie wskazując, że w systemie jako współwłaściciel tego rachunku figuruje L. L..

Pismem z dnia 4 maja 2015 r. ZUS zobowiązał L. L. do wpłaty niesłusznie pobranego świadczenia w kwocie 963,38 zł po zmarłej M. M. za kwiecień 2015r., tj. za następny miesiąc po jej zgonie, gdyż z dniem śmierci w dniu(...) . ustało prawo do świadczeń L. L. nie dokonał zwrotu wskazanych należności.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy zobowiązał L. L. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia po zmarłej w dniu (...) M. M. w kwocie 963,38 zł.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 101 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. Przepis art. 136a ust. 2 w/w ustawy stanowi, że w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista.

W niniejszej sprawie bezsporne było, że M. M., uprawniona do świadczenia emerytalnego, zmarła w dniu(...) i z tym dniem ustało prawo do świadczeń. Organ rentowy dokonywał wypłaty świadczeń na rachunek bankowy uprawnionej do 5 dnia każdego miesiąca. Z uwagi, że informację o śmierci M. M. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzyskał w dniu 10 kwietnia 2015 r., to należność za kwiecień 2015 r. została już przekazana na jej rachunek bankowy. Niewątpliwie – wobec treści powołanych przepisów i okoliczności, że uprawniona zmarła (...)- świadczenie za miesiąc kwiecień 2015 r. w kwocie 963,38 zł należy uznać za świadczenie nienależnie pobrane w myśl art. 138 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy, gdyż zostało ono wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń. Należność za kwiecień 2015 r. jest świadczeniem nienależnym, ponieważ zostało wypłacone za miesiąc następny po miesiącu, w którym nastąpił zgon M. M..

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 138a w/w ustawy, zwrócił się do Banku (...) S.A., prowadzącego rachunek M. M., o zwrot kwoty świadczeń w wymiarze 963,38 zł przekazanej na jej rachunek za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, tj. za miesiąc 04/2015. Bank odmówił dokonania zwrotu, jednocześnie informując, że rachunek, na który wpłynęło świadczenie, jest rachunkiem wspólnym M. M. i L. L.. Niewątpliwie zatem nie można podzielić poglądu odwołującego się, iż był tylko pełnomocnikiem upoważnionym do korzystania z rachunku bankowego za życia M. M., bowiem z treści pisma (...) Banku (...) S.A. wprost wynika, że jest on współwłaścicielem tego rachunku i może nadal dysponować środkami zgromadzonymi na tym rachunku bankowym i jest władny dokonać zwrotu dochodzonych przez ZUS należności. Sama okoliczność, że nie korzysta on z tego rachunku i nie wie, czy sporne należności na nie wpłynęły, nie uwalnia go od obowiązku dokonania zwrotu należności po zmarłej M. M. za kwiecień 2015r. jako świadczenia nienależnego. Zgodnie z art. 138 ust. 3 w/w ustawy za nienależnie pobrane świadczenia uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. Co więcej ani organ rentowy ani Sąd nie kwestionują okoliczności, że L. L. jako opiekun faktyczny M. M. mógł zostać przez nią upoważniony do zarządu majątkiem, reprezentowania jej, odbioru i kwitowania dokumentów, korespondencji, przesyłek i należności. Niemniej jednak powołany przez niego przepis art. 136b ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - który przewiduje, że do czasu ustanowienia dla osoby uprawnionej opiekuna prawnego świadczenia mogą być wypłacane osobie sprawującej faktyczną opiekę nad

emerytem lub rencistą na podstawie oświadczenia o sprawowaniu tej opieki potwierdzonego przez organ posiadający informacje dotyczące sprawowania takiej opieki - znajduje zastosowanie za życia podopiecznego uprawnionego do świadczenia, w sytuacji gdy dana osoba faktycznie opiekuje się emerytem lub rencistą. Po śmierci uprawnionej powyższy przepis nie znajduje zastosowania, gdyż prawo do świadczeń ustalo wraz z jej śmiercią, a wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista.

Wobec śmierci M. M. w dniu (...) świadczenie wypłacone przez organ rentowy za miesiąc kwiecień 2015r. w kwocie 963,38 zł jest świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi. Świadczenie to zostało przekazane na rachunek wspólny, którego współwłaścicielem jest L. L.. Niewątpliwie zatem może on nadal dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tym koncie i dokonać zwrotu świadczenia po zmarłej M. M. za kwiecień 2015 r., chociażby poprzez wykonanie stosownego polecenia przelewu żądanej kwoty na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Od tego wyroku apelację wniósł L. L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego – art.101 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art.136a ust.2 tej ustawy z których wynika, że kwotę emerytury przysługującej za niepełny miesiąc ustala się dzieląc kwotę świadczenia przez liczbę dni i mnożąc przez liczbę dni za które świadczenie przysługuje, a w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista. Wnosił o zmianę wyroku i uwzględnienie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował przepis art. 138 ust.3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 roku, poz.1383) uznając, że wnioskodawca jest zobowiązany do zwrotu świadczenia, które zostało wpłacone na wspólny rachunek po śmierci M. M.. Przepis, na który wnioskodawca powołuje się w apelacji - art. 101 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych reguluje tę kwestię określając, że prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. M. M. zmarła w dniu(...)i od tej daty ustalo prawo do wypłaty świadczenia, a zatem marzec jest miesiącem, w którym ustalo to prawo i konsekwentnie – wstrzymanie wypłaty następuje od następnego miesiąca, czyli od kwietnia. Organ rentowy nie wiedząc o śmierci świadczeniobiorcy przekazał na rachunek bankowy świadczenie za kwiecień, czyli za miesiąc następny po miesiącu w którym ustalo prawo. – zgodnie z przepisem art. 136a ust. 2 ustawy, który stanowi, że w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista.

Wpłata nastąpiła na rachunek bankowy na rachunek wspólny świadczeniobiorcy i wnioskodawcy i jest to równoznaczne z wypłaceniem świadczenia innej osobie w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji tego organu. Do zwrotu takich świadczeń jest wówczas zobowiązana osoba, która je pobrała. Z art. 51a pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) wynika bowiem, że każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku, a więc nie wyłączając kwot wpłaconych na ten rachunek przez organ rentowy za okres następujący po śmierci jednego ze współposiadaczy rachunku. Zasady zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w takiej sytuacji reguluje w art. 138 ust. 3 w zw. z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiąc, że obowiązek zwrotu ciąży na osobie, której świadczenie wypłacono, a zatem na współposiadaczu rachunku.

Zaskarżony wyrok uwzględnia powołane powyżej przepisy, które zostały prawidłowo zastosowane i zinterpretowane. W tej sytuacji apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu na mocy art.385 kpc.